

Soedan tijdens de Tweede Wereldoorlog en .... zendelingen

Olav Petri

Een enveloppe die in een partijtje Soedan zat maakte me nieuwsgierig, ja, met die beroemde kameelruiter postzegels er op. Hij is gefrankeerd met Sudanese en met Amerikaanse postzegels, midden in de Tweede Wereldoorlog. Ik ken zo'n poststuk met gemengde frankering alleen uit bezet Duitsland, zegels van de Algemene Bezettingszone plus USA luchtpostzegels ernaast. Bij nadere beschouwing zat het hier allemaal anders...

Iemand in Soedan kreeg in 1943 aangetekende post uit Amerika en besloot wegens schaarste de prima enveloppe opnieuw te gebruiken. Hij plakte een strook papier en Soedanese postzegels over de oude adressering, schreef de nieuwe adressering er op en verzond zijn brief aangetekend naar Amerika. De enveloppe is open te klappen, hij zit nog maar aan één censuurstrook vast. Tegen het licht gehouden valt soms nog wat te zien van wat er onder zit.

Hoe lang was de enveloppe op reis?

De stempels op de voorzijde zijn simpel: krachtige vernietigingsstempels uit Amerika, afzender D. B Smith noteert: Southington, Connecticut. Helaas geen datumstempel op de 55 cent frankering (er zit ook een ingedrukt zegel onder de censuurstrook).

Op de Soedanese zegels staat 20 December 43, Khartoum, registered. Een keurig aantekenstrookje Khartoum, en als ik het goed optelde 35 millièmes aan filatelistische frankering. Alhoewel, de frankering kwam ook handig uit om restjes oude adressering te bedekken.

In de massa stempels op de achterzijde zoek ik naar de vroegste Amerikaanse datum om te zien wanneer de enveloppe aan zijn reis is begonnen. Ik vind New Britain Conn. 17 september 1943. New Britain blijkt inderdaad in Connecticut te liggen. Jammer, want er is er ook een in Papua Nieuw Guinea, maar die plaats bleef tot diep in 1944 bezet door de Japanners. Een reis uit Amerika via de Pacific naar Soedan? Helaas niet.. Op 19 november is de enveloppe in Khartoum aangekomen. Twee maanden onderweg geweest. Dan is ook de laatste Amerikaanse afstempeling interessant, hoe lang was de enveloppe op terugreis? Southington 21 februari 1944 blijkt dat te zijn, twee maanden terugreis. Kortom: in 4 maanden uit en thuis.

Welke route volgde de enveloppe?

Vanaf 1898 werd de Soedan bestuurd door een Brits-Egyptisch bestuur, waarbij delen wel onder iets meer Egyptisch dan wel Brits bestuur kwamen. De afzender in Amerika schreef "per schip naar Kaapstad". (Deze tekst staat deels onder een censuurstrook.) Het leek hem de veiligste route. Verder per schip, vliegtuig en of treinen. Ethiopië was in november 1941 bevrijd van de Italiaanse bezetters dus van die kant was niets te vrezen.

Verschillende routes waren in principe mogelijk, maar vaak weinig aantrekkelijk, het was nog volop oorlog bij de Middellandse zee en

Amerikaanse Clipper vliegboten vlogen van Amerika naar Lissabon of volgden een route via Gambia. Vandaar per vliegtuig via Noord Afrika naar Egypte en dan naar Soedan, tja, liever niet. Op de heenweg is hij al op 18 september in Miami Florida afgestempeld. Over zee dus verder per schip naar Kaapstad.

De censuur heeft zich uitgeleefd. Driemaal is de enveloppe geopend en weer dichtgeplakt, door de Britten zeker tweemaal, maar te oordelen naar de gebruikte censuurstroken waarschijnlijk niet op de vliegroute uit Amerika.

Wat doet links onder dat tekstje in handschrift? "Box 24 Dr W N Andrew staat er". Het adres in Kartoem zoals dat te zien is als je de enveloppe tegen het licht houdt was Box 22, dus mogelijk een correctie plus handtekening van de postbeambte.

Wie is de afzender?

De afzenders in Kartoem en in Amerika lijken familie van elkaar te zijn, Smith, Harry en Delamar. Er staat een afkorting bij: S.I.M. Melut, UNP en verder nog A-E Sudan (Anglo-Egyptische Soedan, E-Africa, Oost Afrika. De afkorting SIM levert uiteraard heel veel zaken op die met mobieltjes te maken hebben!

Die S.I.M Melut betekent Sudan Interior Mission in Melut. Dat is een zeer actieve en nogal fundamentalistische protestante groepering in Amerika, Canada en Engeland. De S.I.M. verzorgde al decennia zending in o.a. Frans Afrika en breidde dat uit naar het oosten. Vanuit Abessynië zetten ze de zending op in Soedan, moesten echter in 1937 uit Addis Abeba vluchten voor de Italiaanse troepen van Mussolini die het land veroverden. Daar zaten ze dan, 75 zendelingen sterk, in the middle of nowhere, Melut aan de Nijl, in wat heden Zuid Soedan is, een regio met erg veel christenen die zich hebben afgescheiden van het noorden dat moslim is. Een vreselijke afscheidingsoorlog als na-effect van goedbedoelde missionering, koloniale bestuurlijke verdeel-en-heerspolitiek en nog zo wat.. ..

Contact met thuis duurde tijdens de Tweede Wereldoorlog 4 maanden, makkelijk zullen de zendelingen het niet gehad hebben. In ieder geval werd een enveloppe hergebruikt.

Oh ja, dat UNP kon ik niet voor vinden, de Verenigde Naties waren nog niet opgericht. Maar dankzij een verzamelaar, mijn dank, blijkt het Upper Nile Province te betekenen.